

การดัดแปลงพระราชนิพนธ์บทละครพูดในพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง “คดีสำคัญ” สู่บทละครร่วมสมัย
The Adaptation of the King Vajiravudh (King Rama VI)
Play “Kadee Samkan” to the Contemporary Play.

มูจรินทร์ อธิพิพงษ์¹
Mutjarin Ittiphong

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

คดีสำคัญ เป็นพระราชนิพนธ์บทละครพูดที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแปลอย่างดัดแปลงจากบทละครพูดภาษาฝรั่งเศสเรื่อง *Un client sérieux* ของ จอร์จ กูแตลน (George Courteline) เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2460

การดัดแปลงบทละครร่วมสมัยเรื่อง “คดีสำคัญ” ตระหนักถึงคุณค่าของสาระสำคัญ(Theme) ของเรื่องจึงมิได้มีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญดังกล่าวจากบทพระราชนิพนธ์ แต่เลือก(Selection) ปรับเปลี่ยนในองค์ประกอบอื่นๆทางศิลปะการแสดงแทนเพื่อเน้นคุณค่าสาระสำคัญและเพื่อให้เป็นสามารถสื่อสารกับผู้ชมในยุคปัจจุบันได้

คำสำคัญ: บทละครร่วมสมัย, ศิลปะการแสดง

Abstract

“Kadee Samkan” is the royal composition of King Rama VI play that was adaptationally translated from a French play; “Un client sérieux” by George Courteline, on January 11st, 1907.

The adaptation play from original of King Rama VI to the contemporary play “Kadee Samkan” was aware on the value of theme, therefore the key content remains unchanged. However, the researcher selected to modify in the other elements of performing art to emphasize on such theme value in order to communicate with nowadays’s audiences.

Keywords: Contemporary Playwright, Performing Arts

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 6 แห่งบรมราชจักรีวงศ์ เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2423 เป็นพระราชโอรสพระองค์ที่ 24 ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระองค์ที่ 2 ในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เสด็จราชสมบัติเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 และเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 รวมพระชนม์พรรษา 45 พรรษา และเสด็จดำรงสิริราชสมบัติได้ 15 พรรษา (อนันต์ อมรตัย และ กิริติ เกียรติยากร, 2546)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชอัจฉริยภาพเป็นที่ประจักษ์ชัดทางด้านอักษรศาสตร์และวรรณกรรม ทรงได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่า สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ซึ่งหมายถึง มหาราชผู้เป็นจอมปราชญ์

ในปี พ.ศ.2524 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ย่องพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าทรงเป็นบุคคลสำคัญของโลก ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม ในฐานะที่ทรงเป็นนักปราชญ์ นักประพันธ์ กวี และนักแต่งบทละคร โดยทรงพระราชนิพนธ์บทโขนและละครภาษาไทย มีทั้งสิ้นประมาณ 143 บท และภาษาต่างประเทศ 37 บท รวมแล้วประมาณ 180 เรื่อง (ปิ่น มาลากุล, 2518: 6-10)

พระราชนิพนธ์บทละครชุด “คดีสำคัญ” เป็นบทพระราชนิพนธ์ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเปลี่ยนแปลงจากบทละครชุดภาษาฝรั่งเศส เรื่อง Un client sérieux ของ จอร์จ กูเตลน (Georges Courteline) เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ.2460

นอกจากนี้ ยังพบว่ามี การเผยแพร่และการจัดแสดงพระราชนิพนธ์บทละครชุดชวนหัวเรื่อง “คดีสำคัญ” เพียงหนึ่งครั้ง โดยเสื่อป่ากรรมมาหลวรักษา ที่ค่ายหลวงบ้านโป่ง เมื่อปี พ.ศ.2460 (ปิ่น มาลากุล, 2518: 266)

บทละครเรื่อง “คดีสำคัญ” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เรื่องย่อ

นายเฉลียว ฉลาดพูด เป็นทนายความที่มีความสามารถในการพูดเป็นอย่างยิ่ง แต่ไม่ค่อยมีใครมาจ้างให้ว่าความ วันหนึ่งนายกุบได้เดินทางมายังศาลเพราะมีนัดพิจารณาคดีในข้อหาที่เขาทำร้ายร่างกายเงินเก้า ซึ่งเป็นเจ้าของร้าน ขุนกินนรแมน ซึ่งเป็นจำศาลเห็นว่านายกุบยังไม่มีทนายความ เขาจึงแอบตกลงกับนายเฉลียว ฉลาดพูดว่าจะช่วยเหลือให้นายกุบจ้างให้เขาว่าความให้ ขุนกินนรแมนได้คุ้ยไม้ไผ่อดถึงความสามารถของนายเฉลียว ฉลาดพูด จนนายกุบเชื่อและว่าจ้างนายเฉลียว ฉลาดพูดในตอนแรกทั้งสองฝ่ายต่างตกลงราคากันไม่ได้เพราะนายเฉลียว ฉลาดพูด เรียกค่าจ้างว่าความจำนวนห้าร้อย โดยให้เหตุผลว่าเขาเองคนที่เก่งมาก แต่ก็ทำที่ว่าเป็นคนใจดีจึงลดราให้เหลือยี่สิบบาท อย่างไรก็ตามนายกุบก็ยังเห็นว่าราคาแพงเกินที่จะจ่าย สุดท้ายจึงตกลงกันได้ ในราคาสิบบาท

คดีนี้ได้รับการพิจารณาเป็นคดีที่สองของวันโดยได้รับพิจารณาต่อจากคดีของอ้ายเสือป๊อปที่เป็นจำเลยในข้อกล่าวหาชิงทรัพย์ แต่คดีของอ้ายเสือป๊อปก็มีอันต้องเลื่อนการพิจารณาคดีออกไปเป็นครั้งที่สี่ ด้วยเหตุผลที่ไม่สามารถหาวันเพื่อพิจารณาคดีตัดสินคดีได้เนื่องจากอัยการและผู้พิพากษาคิดธุระส่วนตัว และเมื่อกำหนดวันตัดสินคดีได้ก็ตรงกับช่วงเวลาพักร้อนของอธิบดีผู้พิพากษา ดังนั้นจึงต้องการพิจารณาคดีตัดสินคดีออกไปอีกอย่างน้อยสองเดือน ทำให้อ้ายเสือป๊อปไม่พอใจเป็นอย่างยิ่งเพราะต้องถูกจำคุกเพื่อรอการตัดสินคดีอีกนาน ซึ่งระยะเวลาที่มากเกินไปโทษที่ควรจะได้รับก่อนจะเริ่มการพิจารณาคดีของเงินเก้า ขุนประเคนคดีในฐานะของอัยการได้แจ้งแก่พระโหราศาสตร์ราชสภาพดี ซึ่งเป็นอธิบดีผู้พิพากษาว่าจะมีหนังสือราชกิจจานุเบกษามาถึงวันนี้ พระโหราศาสตร์ราชสภาพดีจึงให้ตาทูยซึ่งเป็นนักการประจำศาลไปตามเรื่อง ตาทูยจึงได้วานให้บุตรชายไปรอรับหนังสือราชกิจจานุเบกษาที่สถานีรถไฟ ทั้งนี้ขุนประเคนคดีได้สืบทราบมาว่าหนังสือราชกิจจานุเบกษาที่จะมาถึงวันนี้

อาจเป็นการปลดตัวเขาออกจากตำแหน่งอัยการ เนื่องจากก่อนหน้านี้เขาถูกนายเฉลียว ฉลาดพูด แอบเขียนบทความต่อว่าการทำงานที่ของเขาลงในหนังสือพิมพ์จนทำให้เขาหมดความน่าเชื่อถือ

เมื่อเริ่มการพิจารณาคดี ขุนประเคนคดีและเงินเก้าได้เล่าให้ศาลฟังว่านายกุบเป็นลูกค้าประจำ โดยทุก ๆ วันนายกุบจะสั่งกาแฟกินเพียงแก้วเดียว แต่นายกุบนั้นเป็นคนที่ทำอะไรตามใจตนเองและชอบรบกวนและสร้างความเดือดร้อนให้กับลูกค้าคนอื่น ๆ เช่น เอากระดานหมากรุกที่ลูกค้าเล่นกันอยู่มารองนั่ง เป็นต้น ส่งผลให้ลูกค้าไม่เข้าร้านอีก เงินเก้าจึงได้ตัดเตือน แต่นายกุบไม่พอใจจึงชกเข้าตาของเงินเก้า เงินเก้าจึงต้องฟ้องร้องข้อหาทำร้ายร่างกายและเรียกร้องค่าทำขวัญจำนวนห้าร้อยบาท จากนั้นนายเฉลียว ฉลาดพูด จึงแก้ต่างให้นายกุบด้วยการโกหกหลอกลวงว่านายกุบเป็นคนที่น่าสงสารมาก เพราะเป็นเจ้าหน้าที่ที่สำคัญของรัฐ นายกุบนั้นเป็นหม้ายและต้องเลี้ยงดูลูกตัวเล็ก ๆ ถึงห้าคน

แต่ความจริงแล้วนายกุบเป็นเพียงคนจุดโคมไฟตามถนนและไม่ได้เป็นหม้ายแต่อย่างใด นอกจากนี้นายเฉลียว ฉลาดพูด ยังแก้ต่างด้วยถ้อยคำที่โกหกหลอกลวงต่อไปว่านายกุบไปที่ร้านเงินเก้า ก็เพื่อพักผ่อนและทุกครั้งก็สั่งเครื่องดื่มถึงเจ็ดอย่างไม่ใช่อะไรอย่างหนึ่งที่เงินเก้าได้บอก แต่ความจริงแล้วเครื่องดื่มทั้งเจ็ดอย่างนั้นเป็นเพียงส่วนผสมของกาแฟเย็น นอกจากนี้การที่ต้องทำร้ายร่างกายเงินเก้าก็เป็นเพราะต้องป้องกันตัวจากการโดนเงินเก้าผลัก ช่มแวง และรังแก ในขณะที่นายเฉลียว ฉลาดพูดกำลังแก้ต่างให้เงินเก้าอยู่นั้น ตาหุ่ยก็นำหนังสือราชกิจจานุเบกษามา เมื่อขุนประเคนคดีได้อ่านข้อความในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เขาก็บอกว่าตัวเขาถูกสั่งย้ายและไม่ได้เป็นอัยการของศาลนี้อีกต่อไป ส่วนผู้ที่จะมาทำหน้าที่แทนคือนายเฉลียว ฉลาดพูด จากนั้นขุนประเคนคดีก็เดินออกจากศาลไปทันทีที่ทั้งที่คดียังพิจารณาไม่เสร็จ

เมื่อเป็นเช่นนี้ นายเฉลียว ฉลาดพูด จึงอาสาทำหน้าที่อัยการตามคำสั่งแต่งตั้งทันที โดยเขาได้ใช้ความคิดอันฉลาดแกมโกงและความมีวาทีศิลปะของตนเอง จีบผิดคำพูดของทนายความฝ่ายจำเลยซึ่งก็คือตัวของเขาเองและกล่าวหานายกุบเพื่อให้ได้รับโทษ นายกุบเห็นการเปลี่ยนบทบาทของนายเฉลียว ฉลาดพูด และคิดว่าคงจะแพ้

คดีจึงเรียกร้องเงินค่าจ้างคืน แต่นายเฉลียว ฉลาดพูด บอกว่าให้ไปเอาคืนจากนายความ ซึ่งไม่ใช่ตัวเขาเพราะเขาคืออัยการ ท้ายที่สุดพระโลละศาสตร์ราชสภาพดีก็ตัดสินให้นายกุบไม่มีความผิดเพราะเห็นการชกเงินเข้าเป็นเพราะต้องป้องกันจากการถูกเงินเข้าผลักและขับไล่ออกจากร้าน ซึ่งเป็นการกระทำที่เกินกว่าขอบเขตที่กฎหมายได้อนุญาต (ปวริส มินา, 2556)

สาระสำคัญในบทพระราชนิพนธ์

พระราชนิพนธ์บทละครพูดชวนหัวเรื่อง**คดีสำคัญ** กับบทละครสุชนาฏกรรมภาษาฝรั่งเศสเรื่อง *Un client sérieux* มีแก่นเรื่องเดียวกัน คือ การล้อเลียนผู้ที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาตัดสินคดีความ เพื่อชี้ให้เห็นว่าการพิจารณาความต่าง ๆ ควรใช้หลักฐานและเหตุผลเป็นสำคัญมากกว่าจะเชื่อถ้อยคำที่สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความสงสารหรือเห็นอกเห็นใจ (ปวริส มินา, 2556)

บทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ”

ในโครงการสร้างสรรค์นี้ ผู้ดัดแปลงบทละครได้นำบทพระราชนิพนธ์บทละครพูดชวนหัวเรื่อง **คดีสำคัญ** ขึ้นมาตีความและสังเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง พบว่าคุณค่าแห่งบทพระราชนิพนธ์ดังกล่าวมีความสมบูรณ์ครบถ้วนทั้งในส่วนของอักษรศาสตร์และวรรณกรรมบทละคร อีกทั้งยังคงเนื้อหาหรือสาระสำคัญตามต้นฉบับบทละครสุชนาฏกรรมภาษาฝรั่งเศสเรื่อง *Un client sérieux* ซึ่งพระองค์ท่านได้คงแก่นเรื่องได้ตามบทประพันธ์ดั้งเดิมอันนับเป็นคุณสมบัติสำคัญยิ่งในการดัดแปลงบทละครและแม้จะมีการเพิ่มตัวละคร รายละเอียด เนื้อหาบางอย่างให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ความเข้าใจของคนไทยในยุคนี้ก็ได้กระทบต่อโครงสร้างหลัก

ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการแสดงละครร่วมสมัยเรื่อง**คดีสำคัญ** ในโครงการสืบสานสร้างศิลปร่วมสมัย ครั้งที่ 4 กำกับการแสดงโดย ผศ.ภัทรพร โต๊ะบุรินทร์ (วันที่ 6 - 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ณ โรงละครทรงพล (DD Auditorium) อาคารวชิรมงกุฎ คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร) สามารถสื่อสาร (Message) หรือแก่นเรื่อง (Theme) ไปยังผู้ชมได้อย่างครบถ้วนโดยเป็นการแสดงความเคารพในบท

ละครดั้งเดิม *Un client sérieux* และถวายเป็นความเคารพในบทพระราชนิพนธ์ดัดแปลง “คดีสำคัญ” ผู้ดัดแปลงบทละครจึงได้คงไว้ซึ่งสาร (Massage) หรือ แก่นเรื่อง (Theme) อย่างไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นด้านองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ โครงเรื่อง (Plot), ตัวละคร (Character) และลักษณะนิสัยของตัวละคร (Characterization), ความคิด (Thought), การใช้ภาษา (Diction), เพลง (Song) แต่ได้ปรับให้เข้าสู่ความเป็นบทละครเวทีร่วมสมัยโดยเลือกปรับรายละเอียดในเรื่องขององค์ประกอบศิลป์เพื่อขยาย (Exaggeration) แก่นเรื่องเดิมที่มีอยู่และเป็นการสร้างภาพใหม่ (Revision) เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นสำหรับคนในปัจจุบัน

ผู้ดัดแปลงบทละครมีหน้าที่สำคัญในการส่งทอดแนวคิดหลักจากต้นฉบับไปสู่ผู้ชมให้ได้อย่างสมบูรณ์ ผู้ดัดแปลงบทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ” จึงเลือก (Selection) ที่จะดัดแปลงพระราชนิพนธ์บทละคร “คดีสำคัญ” โดยแบ่งออกเป็นประเด็นหลักๆ โดยอธิบายการพัฒนาบทละครอ้างอิงตามองค์ประกอบสำคัญในบทละคร 6 ประการของอริสโตเติล (384 ปีก่อนคริสตศักราช- 322 ปีก่อนคริสตศักราช) (Aristotle, 1974) ดังต่อไปนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) โครงเรื่องหมายถึง การลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมีจุดหมายปลายทาง และมีเหตุผล การวางโครงเรื่อง คือ การวางแผนหรือการกำหนดเส้นทางการกระทำของตัวละคร ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นๆ โครงเรื่องที่ดีจะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง มีความยาวพอเหมาะ ประกอบด้วย ตอนต้น กลาง จบ เหตุการณ์ทุกตอนมีความสัมพันธ์กันอย่างสมเหตุสมผล (Bella Merlin, 2007)

2. ตัวละคร (Character) และลักษณะนิสัยของตัวละคร (Characterization)
ตัวละคร คือ ผู้กระทำหรือผู้ที่ได้รับผลจากการกระทำ โดยมีการวางลักษณะนิสัยตัวละคร คือ การกำหนดให้ตัวละครมีลักษณะนิสัยต่างๆ ตามความเหมาะสมของเรื่องราวที่น่าเสนอ ส่วนพัฒนาการของนิสัยตัวละครนั้น หมายถึง การที่นิสัยใจคอหรือเจตคติเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตของตัวละคร มีพัฒนาการหรือเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากประสบเหตุการณ์หรือเหตุการณ์มากระทบวิถีชีวิตตน

ตัวละครทั้งหมดที่พบในบทพระราชนิพนธ์ละครพูดเรื่อง “คดีสำคัญ” เป็นตัวละครที่มีลักษณะที่เรียกว่า ตัวละครที่เห็นได้รอบด้าน (Well – Rounded Character) ตัวละครประเภทนี้มีลักษณะคล้ายคนจริงๆ มีพัฒนาการของด้านนิสัยใจคอ หรือมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในชีวิต เนื่องจากผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในตัวละคร (Sharon M Carnicke, 1998)

การดัดแปลงบทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ” ในครั้งนี้ ผู้ดัดแปลงได้เพิ่มเติมลักษณะพิเศษในตัวละคร 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้พิพากษาศาลมณฑลโลเลบุรี ; หลวงอินทปัญหา และ หลวงพรหมปัญญา

ตัวละครทั้งสองตัวเป็นตัวละครหลัก แต่ไม่มีผลใดๆ กับเรื่อง นอกจากจะคล้อยตามผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจ และทำให้เรื่องดำเนินต่อไปเรื่อยๆ ผู้ดัดแปลงบทละครเลือกจะดัดแปลงโดยคงไว้ซึ่งตัวละครทั้งสองตัว แต่ใช้หุ่น/ตุ๊กตาทมิในการเชิดชักและขยับแขน โดยตั้งใจสื่อให้เห็นถึงภาวะของการจำนนต่ออำนาจบางอย่างตลอดจนความพร้อมที่จะสั่นไหวไปตามสถานการณ์ของผู้ที่มีอำนาจ เป็นอำนาจที่ถูกกำหนดให้แสดงตามภาวะการณ์ไม่ใช่อำนาจที่แท้จริง

2.2 ตำรวจจตุร 2 คน

ตำรวจจตุรทั้ง 2 คนเป็นตัวละครที่น่าอายป๊ีบ (จำเลย) เข้ามาที่ศาล ในบทพระราชนิพนธ์ละครพูด “คดีสำคัญ” กำหนดให้เป็นตำรวจจตุร 2 คน ซึ่งโดยบริบทของสังคมและเวลาจึงทำให้อนุมานได้ว่า ตำรวจจตุร 2 คนนั้นเป็นชาย ในบทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ” ผู้ดัดแปลงบทเลือกที่จะดัดแปลงตำรวจจตุรทั้งสองคนเป็นผู้หญิง เพื่อสื่อให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ เพราะในสังคมปัจจุบัน ผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพเป็นตำรวจจตุรได้ แต่เมื่อคำนึงถึงลักษณะของบทพระราชนิพนธ์ซึ่งเป็นละครชวนหัว (Comedy) ผู้ดัดแปลงจึงเลือกที่จะให้เห็นการเปลี่ยนเพศสภาพจากชายเป็นหญิงผ่านภาพวิดีโอ อันเป็นการตั้งคำถามเรื่องเพศสภาพในสังคมปัจจุบันผ่านตัวละครที่ปรากฏ และยังเป็นการย้ำให้เห็นว่า ไม่ว่าจะสมัยใด สัญชาตญาณมนุษย์ยังมอง “ความต่าง” ของผู้อื่นเป็นเรื่องเยาะหยันไม่

เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ ในการนำเสนอผ่านภาพวิดีโอ มีนัยยะสำคัญในการนำเสนอให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพศภาวะในความเป็นอุดมคติ โดยผู้ดัดแปลงจงใจเลือกให้เห็นข้อบกพร่องซึ่งนำไปสู่ตลกแบบประชดประชัน (Satiric Comedy)

3. ความคิด (Thought)

ความคิด หมายถึง ข้อเสนอที่เป็นเรื่องจริงจากเรื่องราวที่แสดงในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า “ความคิดหลัก” (Theme) การดัดแปลงบทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ” ในครั้งนี้ ผู้ดัดแปลงได้นำเสนอขยายความ (Exaggeration) ให้เห็นถึงความเจ้าเล่ห์เพทุบายในจิตใจมนุษย์ การดิ้นรนเอาตัวรอด ความแตกต่างทางชนชั้น และการช่วงชิงอำนาจในทางสังคม ที่เกิดขึ้นผ่านเหตุการณ์ต่างๆ ในบทละคร

4. การใช้ภาษา (Diction)

การใช้ภาษา หมายถึง ศิลปะการถ่ายทอดเรื่องราว และความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาจากคำพูดของตัวละครหรือบทเจรจา

เมื่อพิจารณาเห็นว่า พระราชนิพนธ์บทละครพูด “คดีสำคัญ” มีคุณค่าครบถ้วนทั้งในแง่อักษรศาสตร์และวรรณกรรมบทละคร การดัดแปลงบทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ” ในครั้งนี้ ผู้ดัดแปลงได้ยึดตามพระราชนิพนธ์บทละครพูด “คดีสำคัญ” โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง

การเลือกใช้ภาษาคงตามบทพระราชนิพนธ์ดัดแปลงนั้น ยังนำไปสู่การตั้งคำถามต่อนักแสดงว่าจะสามารถถ่ายทอดเรื่องราวและสาร (Message) จากบทพระราชนิพนธ์ดัดแปลงไปสู่คนรุ่นปัจจุบันได้หรือไม่อย่างไร อีกทั้งนักแสดงในวัยหนุ่มสาว (20 - 25 ปีโดยประมาณ) จะสามารถตีความภาษาที่ตนไม่คุ้นชินหรือไม่อย่างไร

5. เพลง (Song)

เพลงหมายถึง ศิลปะการถ่ายทอดเรื่องราว และความคิดของผู้ประพันธ์ออกมา บทเพลงที่เป็นตัวละครจะต้องขับร้อง รวมไปถึงเสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนเวทีและความเงียบด้วย (ในแง่ละคร)

การดัดแปลงบทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ” ในครั้งนี้ ผู้ดัดแปลงได้นำเสนอขยายความ (Exaggeration) เพื่อสร้างเข้าใจในหมู่ผู้ชม ดังต่อไปนี้

5.1 เสียงประกอบ (Sound effect)

เสียงรถไฟที่นำเข้ามาเป็นระยะในระหว่างที่คนดูทยอยเดินเข้าโรงละคร เป็นการเชื่อมโยงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในบทละคร ทั้งยังเป็นระบบสัญลักษณ์ที่ตั้งคำถามกับผู้ชมในแง่ที่ว่า บุคคลที่เดินเข้ามาในพื้นที่ของโรงละครทั้งหมดเป็นเพียงผู้ชมเท่านั้นหรือเป็นส่วนหนึ่งของการแสดง เช่นเดียวกับเสียงเคาะพื้น 3 ครั้งซึ่งเป็นสัญลักษณ์ก่อนที่ละครจะเริ่มแสดงถูกนำมาใช้หลังจากที่การแสดงเริ่มแล้ว แต่ถูกนำมาใช้ก่อนที่ตัวละครจะเข้าสู่เวทีการแสดงก็เป็นการย้าคำถามในเชิงสัญลักษณ์ เช่นเดียวกันว่า บุคคลที่อยู่ในโรงละครทั้งหมดคือใครกันแน่ สัญลักษณ์ที่ปรากฏผ่านการกระทำของตัวละครในเรื่องต่างก็เป็นสัญลักษณ์เดียวกับเราหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งแล้ว ผู้ดัดแปลงตั้งใจซ่อนนัยยะสำคัญให้เห็นว่า นักแสดงและผู้ชมต่างล้วนมีบทบาทและหน้าที่เดียวกันคือเป็นทั้งผู้แสดงและผู้ชมในเวลาเดียวกันนั่นเอง

5.2 การเลียนเสียงนักสื่อสารมวลชนต่างๆ/เสียงที่เกิดจากการบันทึกเทป/เสียงที่ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

การเลียนเสียงนักสื่อสารมวลชนต่างๆ/เสียงที่เกิดจากการบันทึกเทป/เสียงที่ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ผู้ดัดแปลงบทละครจงใจให้เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดสีสัน และเพื่อให้คนดูตระหนักรู้ว่ากำลังชมละครโดยไม่คล้อยตามตัวละครมากนัก อีกทั้งผู้ดัดแปลงบทละครตั้งใจจะนำเสนอให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีต่อสาธารณชน ดังจะเห็นได้ว่า บางครั้งการแปลงเสียงต่างๆ เหล่านั้นออกมาก็ได้มีความหมายอย่างที่เราจะเป็นทุกตัวอักษรแต่เป็นเพียงกระบอกเสียงหรือโทรโข่งที่กระจายเสียงต่างๆ ออกมาเป็นมายาคติแห่งถ้อยคำเท่านั้น ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงให้ผู้ชมเกิดความเข้าใจในสภาพสังคมปัจจุบันด้วย

6. ภาพ (Spectacle)

ภาพ คือบทบาทของตัวละครที่สามารถนำมาแสดงให้เห็นได้ด้วยใบหน้า ท่าทาง และจังหวะ อากักรเคลื่อนไหวที่แนบเนียน และเพิ่มพูนความสมจริงให้แก่ละครเรื่องนั้นๆ ในที่นี้ ภาพที่ปรากฏยังหมายรวมไปถึงองค์ประกอบศิลป์ต่างๆ อีกด้วย

การดัดแปลงบทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ” ในครั้งนี้ ผู้ดัดแปลงได้ขยายความ (Exaggeration) ทางองค์ประกอบศิลป์ทุกส่วนเพื่อให้เกิดการสื่อสารไปยังผู้ชมในฐานะละครร่วมสมัย โดยแบ่งการออกแบบออกเป็นส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

6.1 การออกแบบเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายทั้งหมดยึดตามความสมจริงที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์แต่มีการปรับเปลี่ยนทรงของเสื้อผ้าให้เกิดความร่วมสมัยมากขึ้น เช่น ทรงและความยาวของสูท ขนาดของเนคไท ชุดนักโทษ เป็นต้น

6.2 การออกแบบไฟและเทคนิคพิเศษ

ไฟและเทคนิคพิเศษ ออกแบบใน 2 มิติ

6.2.1 เพื่อให้ความสว่างตามหลักการออกแบบแสงและหลักการทางกาละศร

6.2.2 เพื่อสร้างฉาก โดยกำหนดใช้ไฟ top lights หมายถึง ตำแหน่งสถานภาพทางสังคมของนักแสดงต่างๆ ใช้เฉพาะ side light และ back light ในการสร้างบรรยากาศ (ถ้าเป็นไปได้ ให้เลือกเปิดให้เห็นเส้นแสงในแนวดิ่งและแนวนอนอย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดการตัดเส้นคล้ายๆ ดาวหางในอากาศ)

6.3 การออกแบบฉาก

ศาลมณฑลโลเลบุรี ออกแบบให้มีความร่วมสมัย โดยปรับพื้นผิวเวทีให้เป็นตารางหมากรุก พื้นที่ตารางสีดำสามารถใช้พื้นเวทีเดิมได้ ส่วนตารางที่ควรจะเป็นช่องสีขาวหรือครีมให้ใช้แผ่นอะคริลิกกระจกสีขาทองตัดวาง (ใช้แผ่นอะคริลิกกระจกเพื่อเอื้อคุณสมบัติในการเล่นกับแสง) ขนาดของตารางหมากรุกกินพื้นที่ $\frac{3}{4}$ ของพื้นเวที

ด้านหลังตารางหมากรุก ยกพื้นขึ้นเป็นทางเดินขนาดยาวคู่ขนานกับตารางหมากรุกเพื่อเป็นบัลลังก์ศาล

ที่นั่งจำศาลพร้อมด้วยคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อยู่ทางซ้ายมือของคนดู (ตามตำแหน่งในศาล แต่เก้าอี้วางคอมพิวเตอร์ควรมีล้อเคลื่อนที่ได้)

ตำแหน่งโจทก์ จำเลย สามารถเคลื่อนที่ได้ตามอารมณ์ ความรู้สึกและการตีความแต่ให้คงอยู่ในตารางหมากรุก

มานั่งคนฟังสามารถใช้ระบบสัญลักษณ์โดยร่วมกับพื้นที่นั่งคนดู การออกแบบเน้นไปที่ตารางหมากรุกเพื่อสื่อให้เห็นถึงความเจ้าเล่ห์เพทุบายในจิตใจมนุษย์ การด้นร่นเอาตัวรอด ความแตกต่างทางชนชั้นและการช่วงชิงอำนาจในทางสังคม ที่ถูกนำมาขยาย (Exaggeration) ในส่วนของความคิด (Thought)

บทสรุป

การดัดแปลงบทพระราชนิพนธ์ละครพูดในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง “คดีสำคัญ” มุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจในหมู่ผู้ชมซึ่งเป็นคนในยุคปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องดัดแปลงบทพระราชนิพนธ์ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านอักษรศาสตร์และวรรณกรรมบทละคร สู่บทละครร่วมสมัย “คดีสำคัญ” ดังจะเห็นได้ว่า ผู้ดัดแปลงบทพระราชนิพนธ์มิได้เปลี่ยนแปลงในส่วนของแก่นเรื่อง (Theme) และภาษาแต่อย่างใดเลย แต่เน้นให้เห็นถึงคุณค่าทางภาษาและพระอัจฉริยภาพของพระองค์ในการแปลงบทละครดังกล่าว โดยดัดแปลงและนำเสนอเพิ่มเติมเพื่อการสื่อความในแง่องค์ประกอบศิลป์และเทคนิคทางการแสดงบางอย่างที่สามารถสื่อสารได้กับปัจจุบันขณะ อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด สภาพสังคม และภาวะการณ์ต่างๆ ที่ปรากฏตามสัญลักษณ์แห่งมนุษย์ที่ไม่เคยเปลี่ยนเพื่อให้เกิดเป็นการแสดงร่วมสมัย 1 ขึ้น

ภาพประกอบละครเวทีร่วมสมัยเรื่อง “คดีสำคัญ” กำกับการแสดงโดย ผศ.ภัทร ใต้บุรินทร์ วันที่ 5-7 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เวลา 14.00 น. ณ โรงละครทรงพล (DD Auditorium) คณะอักษรศาสตร์ ม.ศิลปากร

ที่มา กานต์ พิทยากรศิลป์ : 2557

ที่มา กานต์ พิทยากรศิลป์ : 2557

ทีมา กานต์ พิทยากรศิลป์ : 2557

ทีมา กานต์ พิทยากรศิลป์ : 2557

ทีมา กานต์ พิทยากรศิลป์ : 2557

ทีมา กานต์ พิทยากรศิลป์ : 2557

ที่มา กานต์ พิทยากรศิลป์ : 2557

เอกสารอ้างอิง

อ้างอิงในหนังสือ

ปิ่น มาลากุล, ม.ล. (2518). **งานละครของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

อนันต์ อมรรตัย และ กীরติ เกียรติยากร (2546), **พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระปรเมทรา มหาวชิราวุธ (พระมงกุฎเกล้าเจ้ากรุงสยาม(บางตอน) และพระราชนิพนธ์อันเป็นที่รักเรื่องพระนลคำหลวง**, นนทบุรี : สำนักพิมพ์จดหมายเหตุ.

Aristotle. (1974). **Poetics**. Trans. S.H. Butcher. In Dukore.

Brockett, Oscar. (2002). **History of the Theatre**. U[S.I.]U: Allyn & Bacon.

Carnicke M, Sharon. (1998). **Stanislavsky in Focus**. Amsterdam:

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙

Harwood Academic Publishers.

Lewis, Frank A. (1991). **Substance and Predication in Aristotle.**

Cambridge: Cambridge University Press.

Merlin, Bella. (2007). **The Complete Stanislavski Toolkit.** London: Nick

Hern Books.

Pfister, Manfred. (1977). **The Theory and Analysis of Drama.** Trans.

John Halliday. Cambridge : Cambridge UP.

อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

ปวริศ มินา. (2556) การสร้างสรรค์บทละครพูดชวนหัวของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจาก บทละครสุชนาฏกรรมภาษาฝรั่งเศส. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อ้างอิงบทความจากแหล่งข้อมูลอินเทอร์เน็ต

กานต์ พิทยาการศิลป์ (2557). คดีสำคัญ. สืบค้นเมื่อ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2557, จาก <https://web.facebook.com/SongpolArtsCenter/?ref=bookmarks>

พระราชประวัติ (ม.ป.ป.) เข้าถึงได้จาก : <http://phyathaipalace.org.a33.ready-planet.net/%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4> (วันที่ค้นข้อมูล : 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

Art Connection : แม่ครูแห่งศิลปะการแสดงร่วมสมัย ภัทราวดี มีชูธน กับตัวตนของศิลปะ (ม.ป.ป.) เข้าถึงได้จาก : http://www.hiclasssociety.com/hiclass/detailcontent1.php?sub_id=1274 (วันที่ค้นข้อมูล : 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)

พิเชษฐ์ กลั่นชื่น (ม.ป.ป.) เข้าถึงได้จาก : <http://www.goethe.de/ins/id/lp/prj/tac/zgt/ban/cho/th4877625.htm> (วันที่ค้นข้อมูล : 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2557)